

VIRTUAL O'YINLAR VA UNING ASORATLARI

Raimboyeva Sarvinoz Qudrat qizi

*Urganch davlat pedagogika instituti 1-bosqich milliy g'oya ma'naviyat asoslari
huquq ta'limi yo'nalish talabasi*

Annatsiya: *Ushbu maqolada virtual o'yinlar, virtual o'yinlar asorati, virtual o'yinlarga qaramlik, uning jamiyatga ta'siri haqida fikr va mulohazalar keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *Virtual o'yinlar, internet, xavf, internet klublari, virtual olam, filim, ommaviy madaniyat.*

XXI asrda dunyoning mafkuraviy manzarasi tubdan o'zgarib, global integratsiya jarayonlarning jadallashuvi yangicha tafakkur uslubni taqazo qilmoqda. Yoshlar, o'smirlar ongida Vatanga muhabbat tuyg'ularini shakllantirish, mustaqillikning oliy ne'mat ekanligini tushuntirish, millat va xalq mafaati yo'lida kerak bo'lsa fidoyilik ko'rsata oladigan, mustaqilligimizning mohiyati va qadriyatini anglaydigan, uni har qanday xavf-xatarda asrashni o'zining muqadas burchi deb biladigan, muayyan mutaxassislikni, kasb-hunarni chuqur egallagan, mustaqil, erkin fikirlaydigan, ma'naviy va jismonan barkamol insonni tarbiyalash dolzarb vazifalardan biriga aylanib qolmoqda. Bu esa yoshlarda tarixiy voqealikka ob'ektiv baho berish va to'g'ri xulosa chiqarish malakalarini shakllantirishni talab qiladi. Ayni davrda yoshlarning qalbi va ongini egallashga qaratilgan turli xil vayronkor g'oyalarning kirib kelishi ayniqsa, internet tarmog'i orqali ko'proq ko'zga tashlanyapti. Bu jarayon farzandlarimizning kompyuter texnologiyalari, turli kompyuter o'yinlariga qiziqishining ortishi bilan ham bog'liq. Ularning bu qiziqishlaridan buzg'unchi g'oya targ'ibotvchilari o'z maqsadlari yo'lida samarali foydalanishga harakat qilmoqda. Ko'rinib turibdiki, o'smirlik davrida tarbiyaga jiddiy yondashmaslik, farzandlarning xatti-harakatlariga nisbatan befarqlik natijasida ko'pchilik hollarda farzandni qo'ldan chiqarish mumkin. Zero <<o'yinbozlik>> ning oqibati yoki informatsion o'yinlarga mukkasidan ketish natijasida nafaqat mutaassiblik, balki turli xil kasalliklarning kelib chiqishi ham kuzatilyapti. Ya'ni internet o'yinlariga ishqibozlik oqibatida miya faoliyati bilan bog'liq insult, ludomaniya, ruhiy kasalliklar, aksariyat hollarda yuragi yorilib o'lishi kabi salbiy oqibatlar ko'zga tashlanyapti. Bu esa rivojlanib borayotgan davlatimiz uchun eng katta tahdidlardan biri hisoblanadi. Kompuyuter o'yinlari yoshlarning vaqtini o'g'irlamoqda. Internet - klublarda yoshlar ayni o'qib, ilm hosil qiladigan paytlarida vaqtlarini bekorchi o'yinlarga, ijtimoiy tarmoqlarda mutlaqo notanish shaxslar bilan qimmatli vaqtini tanishishga sarflayotgani tashvishli holat. Chunki internet va kompyuter o'yinlari asriga aylangan o'smirlar hayotdan, ilm olish, kasb o'rganishdan va ma'naviy qadriyatlardan tamoman uzilib, butunlay manqurtlashib boradi. Hozir kompyuter o'yinlari orqali o'smir yoshlarga salbiy ta'sir qilib, ular

"INTEGRATION, EVOLUTION, MODERNIZATION: WAYS OF DEVELOPMENT OF SCIENCE AND EDUCATION"

ongiga o'z buzg'unchi g'oyalarini singdirish yoki ularni to'g'ri yo'ldan ozdirishga urinadigan yashirin kuchlar juda ko'p. Kompyuter o'yinlariga mukkasidan ketgan o'smirlar o'zlari bilmagan holda yashirin kuchlarning qo'g'irchog'iga aylanadi. Kompyuterga mute bo'lgan yoshlarning fikri-xayoli, butun vaqti, hatto uyqusi ham bemani o'yinlar bilan band bo'ladi. Oxir-oqibat bunday manqurt yoshlar tengdoshlari, yaqinlari va hatto ota-onasiga ham qo'l ko'tarishgacha agar mubolag'a bo'lmasa qurol o'qtalishgacha borib yetadi. Bu esa jamiyatda ilimsizlik, johillikning tomir yoyishiga alal oqibat yurt parokanda bo'lishiga olib keladi. Kompyuter o'yinlari - bu odamning ko'ngil ochishi, bo'sh vaqtlarini o'tkazish uchun mo'ljallangan dasturlar. Kompyuter o'yinlarini o'ynab, odamlar dam olishadi, virtual dunyoga bosh urishadi. Ba'zan bolani faqat kompyuter o'yinlari yordamida tinchlantirish mumkin, ba'zida, hech qanday ish bo'lmaganda, bu zerikish uchun vosita. Biroq, hamma ham kompyuter o'yinlari inson ruhiyatiga qanday ta'sir qilishi haqida o'ylamaydi. O'yinlarning bolalarga qanday ta'sir qilishi ko'plab darsliklarda, maqolalarda, gazeta va jurnallarda muhokama qilinadi, televidenie, radio va bolalar poliklinikalarida muhokama qilinadi. Axir bu muammo tobora dolzarb bo'lib qolmoqda. Bolalar kattalarga qaraganda yomonroq kompyuter o'yinlariga jalb qilinadi. Darhaqiqat, odamning, ayniqsa kichik odamning ruhiyatiga, tashqaridan osongina ta'sir qilish mumkin. Internetda ko'plab onlayn o'yinlar mavjud. Bu pul ishlashning ajoyib usuli. Olib ketilgan odam sudrab boradi. Natijada, u qandaydir o'yin uchun barcha pullarni berishga tayyor. Bu psixologiya va inson psixikasiga qanday ta'sir qilishni biladiganlar unga yaxshi pul ishlashlari mumkin.

Virtual dunyoga kirish, odamlar o'zlarining muammolarini real hayotda o'ylamaydilar. Virtual olam ko'pincha haqiqatdan ko'ra qiziqroq. U sehrlyaydi, o'ziga jalb qiladi. U erda inson bir marta yashamoqchi bo'lgan yoki hozir yashamoqchi bo'lgan hayotda yashashi mumkin. Biroq, ko'pchilik inson o'z hayotini o'zi qurishini unutadi va faqat uni o'zgartirishi mumkin. Kompyuter o'yinlari - bu haqiqatdan yashirinishning bir usuli. Bu odamlarni o'ziga jalb qiladi.

Kompyuter o'yinlari nafaqat qiziqarli o'yin. Ular filmlar, multfilmlar yaratadilar va kompyuter o'yinlarida kitoblar yozadilar. Odamlar ma'lum bir o'yinga bag'ishlangan mavzuli oqshomlarni to'plashadi.

Ko'pgina juftliklar bir-birlarini kompyuter o'yinlari yordamida aniq bilib olishadi, ko'pchilik bunday yaxshi do'stlarni, o'rtoqlarni yoki shunchaki quvnoq kompaniyani topadi. Shuning uchun, virtual dunyo haqiqiy bilan chambarchas bog'liqdir. Kompyuter o'yinlarning zarari foydadan ko'proq, bunga misol tariqasida: vaqtni o'g'irlyaydi, insonni asabiy qilib qo'yadi va fikrlashdan to'htaydi kishi sababi bor e'tibori aynan kompyuter o'yinida bo'ladi. Shiddat bilan rivojlanayotgan mamlakatlar qatoriga chiqa olamiz. Agar xar bir shaxs mas'uliyatli bo'lib va vatanini sevib foydali ish bilan naf keltirsa. Eng muhimi loqaydlikdan qochish kerak ana shunda kutgan natijalarimizga erisha olamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Www.ziyouz.com.kutubxonasi.
2. Www.ziyonet.com.
3. Www.arxiv.uz

